

Länsstyrelsen
Värmland

Pendla grönt

(Keep rollin')

Publ nr 2014:03
ISSN 0284-6845

Foton: Karlstad kommun
Rapporten är sammanställd av Jörgen Persson

Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad
010-224 70 00, www.lansstyrelsen.se/varmland

Förord

År 2009 formulerade Länsstyrelsen, Region Värmland och en rad andra aktörer från näringsliv och offentliga organisationer ett mål för det regionala klimatarbetet: *Värmland är klimatneutralt år 2030*.

Målet är ambitiöst och det är en verklig utmaning att nå det, men vi har också mycket att vinna på att gå före i klimatarbetet. Bryter vi ner utmaningen så ser vi att trafiken står för inte mindre än 40 procent av de samlade utsläppen av växthusgaser i länet. Följaktligen är också vägtrafiken utpekad som ett särskilt viktigt fokusområde i den regionala klimat- och energistrategin *För ett klimatneutralt Värmland*. En viktig åtgärd som strategin lyfter fram inom fokusområdet är att i ökad grad ersätta korta och medellånga bilresor med kollektivtrafik och cykel.

Arbetspendling är en typ av resor som troligen är lättare att ersätta med andra alternativ, såsom kollektivtrafik och cykel, än många andra transporter. Pendlingsresor kännetecknas av stor volym vid bestämda tidpunkter och regelbundna färdmönster, och de upplevs sällan av resenärerna som något positivt i sig.

Pendla grönt har varit ett viktigt projekt för att hitta metoder och verktyg för att arbeta för ett ökat användande av cykel och kollektivtrafik vid pendlingsresor. Resultaten från detta projekt är dock inte bara användbara i Värmland, utan kan med fördel spridas till andra regioner i landet.

Underlaget till denna slutrapport har tagits fram av Mikael Haster på Karlstads kommun.

Jörgen Persson

Klimat- och energistrateg

Länsstyrelsen Värmland

Sammanfattning

Pendla grönt är ett regionalt arbetspendlingsprojekt som drivits av transportråd-givningen på Karlstads kommun med Länsstyrelsen Värmland som huvudman. Projektet har finansierats av Energimyndigheten och Karlstads kommun. Hos (Ursprungligen söktes projektet hos Energimyndigheten under namnet *Keep Rollin'*). Projektet, som har genomförts från oktober 2012 till december 2013, syftade till att genom utåtriktade aktiviteter förmå ett antal bilpendlare att byta färd sätt under tre månader, och att följa upp och utvärdera effekterna av förändringen.

I början av 2013 valdes 37 testresenärer ut. Stor vikt lades på att testresenärerna hade en geografisk spridning i Karlstadsregionen. Deltagarna fick välja att delta i cykel- eller kollektivtrafikgruppen under tre månader, kravet för att vara med var att de ställde bilen i sin arbetspendling minst tre dagar i veckan under tre månader. De utvalda deltagarna har följts noggrant och aktiviteter, budskap samt resultat har spridits i utåtriktade kanaler såsom media, hemsida, Facebook och trycksaker under projektiden. Under testperioden har flera aktivitetskvällar genomförts för testresenärerna. Tillsammans har deltagarna minskat sina utsläpp med 7,6 ton koldioxid under tre månader, vilket motsvarar ca 29 000 kWh.

Pendla grönt har varit delaktiga i ett antal informationsinsatser under 2013. Projektet har varit med och anordnat aktiviteter under trafikantveckan och genomförde kampanjen *Vintercyklisten* i november 2013. Projektet har fått stor uppmärksamhet i media och det har figurerat både i tv, radio, tidningar, hemsidor och sociala medier.

För att mäta effekterna av projektet genomfördes en kännedomsmätning för *Pendla grönt* i Karlstads och Hammarös kommuner. Resultatet visar att 23 procent av de tillfrågade känner till *Pendla grönt*, av dessa 23 procent var det 17 procent som ändrat inställning till miljövänligt resande och 8 procent som ändrat resebeteende.

Innehåll

2	Bakgrund	1
2.1	Huvudman och projektnamn	1
2.2	Projektledning	1
2.3	Problembakgrund	1
2.4	Finansiering	2
3	Syfte, mål och målgrupp	3
3.1	Syfte	3
3.1.1	Har syftet uppfyllts?	3
3.2	Mål och måluppfyllelse	3
3.2.1	Effektmål	3
3.2.2	Uppfyllelse effektmål	3
3.2.3	Projektmål	3
3.2.4	Uppfyllelse projektmål	4
3.3	Målgrupp	4
3.3.1	Testresenärer	4
3.3.2	Samarbetsformer inom Pendla grönt	4
4	Genomförande	5
4.1	Testresenärer	5
4.1.1	Förberedande (november 2012 – mars 2013)	5
4.1.2	Genomförandet (mars 2013 – augusti 2013)	5
4.2	Vintercyklisten	7
4.3	Trafikantveckan	7
4.4	Koppling till andra aktiviteter	8
5	Resultat och uppföljning	9
5.1	Resvanor och attityder till miljö och resande i Karlstadsregionen	9
5.2	Uppföljning av aktiviteter i Pendla grönt	10
5.3	Övriga informationsinsatser	11
5.4	Media	11
5.5	Kännedomsmätning för Pendla grönt	11
6	Diskussion och slutsatser	12
7	Bilagor	14

1 Bakgrund

1.1 Huvudman och projektnamn

Länsstyrelsen är huvudman för projektet och Karlstads kommun har drivit det på uppdrag av Länsstyrelsen. Projektet söktes ursprungligen under namnet *Keep Rollin' – projekt för minskad bilpendling i Karlstadsregionen*, men Karlstads kommun och Länsstyrelsen valde vid projektstart att ändra arbetsnamnet till *Pendla grönt*, vilket sedan använts i all extern och intern kommunikation. Därför används även Pendla grönt som namn på projektet i denna rapport. Energimyndighetens projektnummer är 35598-1.

1.2 Projektledning

Operativa projektledare: Mikael Haster och Linnéa Andersson (Linnéa t.o.m. oktober 2013) på transportrådgivningen, Karlstads kommun.

Projektgrupp: Mikael Haster, Linnéa Andersson, Hasse Zimmerman och Per-Olof Haster på transportrådgivningen, Karlstads kommun.

Styrgrupp: Mikael Haster, Linnéa Andersson, Hasse Zimmerman och Per-Olof Haster (transportrådgivningen, Karlstads kommun), Sara Wigenborg och Charlotte Wedberg (teknik- och fastighetsförvaltningen Karlstads kommun), samt Märet Engström, Fredrik Holm och Jörgen Persson (Länsstyrelsen Värmland).

Referensgrupp: Som bollplank och stöd till projektledning har en referensgrupp funnits med under de första månaderna av projektet. Personer från Värmlands- trafik, SAMOT, Karlstadsbuss, Gröna bilister och Trafikverket har varit delaktiga.

1.3 Problembakgrund

Vägtrafiken och särskilt biltrafiken är en av de dominerande utsläppskällorna av växthusgaser i Karlstadsregionen, precis som i landet i övrigt, och utgörs här till betydande delar av arbetspendlingen inom Karlstads kommun samt från bostadsområden i kranskommunerna till arbetsplatserna i regionens centrum.

I Värmland bor, grovt räknat halva befolkningen inom en radie av 25 kilometer från Karlstads centrum. Karlstadsregionen med sina knappt 140 000 invånare är att betrakta som ett tämligen homogent arbetsområde, med ett generellt pendlingsmönster mellan bostadsorter i Karlstad med kranskommuner och arbetsplatserna i Karlstads centrala delar. Dessvärre utgör bilpendling det helt dominerande färd-sättet. Samtidigt finns goda förutsättningar att ersätta delar av denna bilpendling med såväl cykel- och gångtrafik som med en vidareutvecklad kollektivtrafik.

Samtidigt är de fysiska förutsättningarna för andra resmönster goda. I den cirkel som beskrivs av ovan nämnda 25-kilometersradie är befolkningstätheten hög, av centraleuropeiska mått, vilket kontrasterar mot ett till stora delar mycket glesbefolkat Värmland i övrigt. Här finns ett järnvägsnät som förbinder de flesta bostadsorterna med centrum, och här finns ett omfattande bussnät. Kollektivtrafiken i Värmlandstrafiks respektive Karlstadsbuss regi är stadd i positiv utveckling, med bättre linjedragning, tätare turer, bättre marknadsföring, enklare biljettsystem – och som ett resultat allt fler och allt nöjdare resenärer. Karlstads kommun har höga ambitioner när det gäller bilfri arbetspendling och har noga

analyserat restidskvoter samt öppnat för såväl BRT-system (Bus Rapid Transit) som "bicycle superhighways" i sin nya översiktsplan.

1.4 Finansiering

Pendla grönt har finansierats av Energimyndigheten med 846 000 kr under 2012 och 2013. Efter att projektet hade blivit beviljat medel av Energimyndigheten valde Karlstads kommun att skjuta till extra finansiering för att kunna stötta projektet med ytterligare en projektledare. Totalt har kommunen medfinansierat projektet med 500 000 kr. Av det står teknik och fastighetsförvaltningen för 200 000 kr och Miljöförvaltningen för 300 000 kr. (Se *Bilaga 1 Finansiering och tidsplan*).

I projektet bytte 37 testresenärer bilen mot cykel eller kollektivtrafik.

2 Syfte, mål och målgrupp

2.1 Syfte

Projektet syftar till att genom utåtriktade men fokuserade aktiviteter förmå ett antal bilpendlare att byta färdssätt, men också att följa upp och utvärdera effekterna av förändringen. Deltagarna följs noggrant och aktiviteter och resultat sprids på ett kommunikativt sätt i olika kanaler i Karlstadsregionen.

2.1.1 Har syftet uppfyllts?

Totalt har 37 bilpendlare värvats för att byta färdssätt under tre månader. Under testperioden och efteråt har aktiviteter för deltagarna genomförts. Varje aktivitetsfall har marknadsförts i utåtriktade kanaler som hemsida, Facebook, press och trycksaker.

2.2 Mål och måluppfyllelse

2.2.1 Effektmål

- Att energiåtgång och utsläpp från arbetspendlingen i regionen minskas.
- Att attityder hos regionens pendlare förändras till förmån för bilfri arbetspendling.
- Att testresenärerna i mycket hög grad förändrar såväl sin pendling som sin attityd till bilpendling.
- Att uppnå privatekonomiska och hälsomässiga vinster för deltagarna.

2.2.2 Uppfyllelse effektmål

- Totalt sparade deltagarna 7,6 ton koldioxid eller 29 000 kWh bara genom att ställa bilen. Det motsvarar uppvärmningen och hushållsel för en stor villa under ett helt år.
- Pendla grönt har under 2013 nått en kännedom i Karlstads och Hammarö kommuner på 23 %, av dessa har 17 % ändrat inställning till miljövänligt resande och 8 % ändrat sitt resebeteende. Omräknat i invånare motsvarar detta drygt 23 000 personer som uppmärksammat Pendla grönt, ca 4 000 personer som ändrat inställning till miljövänligt resande och knappt 2 000 personer som ändrat resebeteende.

2.2.3 Projektmål

- Ta fram ett bra nuläge för resvanor i Karlstadsregionen.
- Ta fram ett nuläge över attityder kring arbetspendling och miljö i Karlstadsregionen.
- 90 % av deltagarna ska ställa bilen minst tre dagar i veckan och fullfölja hela testperioden.
- Hälften av deltagarna ska uppleva en ökad medvetenhet och engagemang för ett mer hållbart levnadssätt.
- Hälften av deltagarna ska uppleva en förbättrad hälsa.
- 80 % av de deltagare som fullföljer perioden ska vilja fortsätta pendla grönt efter periodens slut.
- Hälften av deltagarna ska bibehålla sina nya vanor efter testperiodens slut.

2.2.4 Uppfyllelse projektmål

- Tillsammans med Attityd i Karlstad genomfördes under december 2012 till januari 2013 en nulägesanalys av Karlstadsregionen genom att sätta ihop ett antal befintliga resvaneundersökningar samt en attitydundersökning.
- Samtliga testresenärer i Pendla grönt har förändrat sina resmönster, målsättningen var minst tre dagar i veckan under tre månader. För att klara detta krävdes minst 39 cykel- eller kollektivtrafikdagar per person, genomsnittet för båda grupperna hamnade på 40,5 för cykel- och 40,6 för kollektivtrafikgruppen.
- Testresenärerna har påverkat ett antal personer i sin närkrets. 88 % har angett att de försökt påverka anhöriga/bekanta att pendla grönt.
- Bland testresenärerna som genomförde konditionstest så har sex av sju förbättrat sina värden. Kaloriförbrukningen för cykelgruppen var ca 19 000 kcal/person.
- Deltagarna under testperioden fick efteråt fylla i en enkät som har visat på nöjda deltagare som uppger att de tänker fortsätta pendla grönt utifrån sina egna förutsättningar.

Det avslutade målet om bibehållna vanor är något som vi ska mäta efter ett år för att se om de nya vanorna håller i sig.

2.3 Målgrupp

2.3.1 Testresenärer

Gruppen med testresenärer var bilpendlare som frivilligt valde att prova på ett annat pendlingsmönster. Under december och januari 2012/2013 värvades 37 personer från Karlstadsregionen. Av de 37 personer som antogs bodde 24 personer i Karlstad, tre i Kil, tre i Grums, fyra i Hammarö, en i Kristinehamn och två i Forshaga.

Den genomsnittliga åldern för deltagarna var 44 år, 21 av deltagarna hade barn och antal bilar per hushåll var 1,5 i genomsnitt. Cykelgruppen hade 7,9 km i snittsträcka till jobbet och kollektivtrafikresenärerna hade inte helt oväntat en något längre pendlingssträcka på 23,8 km.

2.3.2 Samarbetsformer inom Pendla grönt

Ett antal organisation har haft ett nära samarbete med Pendla grönt under projekt-tiden. Anställda inom Karlstads och Hammarö kommuner har via olika aktiviteter och informationsinsatser tagit del av Pendla grönt budskap. Pendla grönt har även besökt Karlstads Universitet och Landstinget i Värmland för att träffa anställda. SAMOT, Gröna bilister, Värmlandstrafik, Karlstadsbuss, Länsförsäkringar och Solsta cykel har alla varit delaktiga under projektet.

3 Genomförande

3.1 Testresenärer

3.1.1 Förberedande (november 2012 – mars 2013)

I den förberedande fasen av projektet sammanställdes fyra, redan gjorda, resvaneundersökningar (från Karlstads kommun, Landstinget i Värmland, Hammarö kommun och Karlstads universitet) till en nulägesbeskrivning av hur resvanorna i Karlstadsregionen såg ut. Sammanställningen visade att en stor del av arbetspendlingen sker ensam i bil. I början av året genomfördes även en attitydundersökning i Karlstadsregionen.

Nulägesanalysen av resvaneundersökningar samt undersökningen av attityder genomfördes av Attityd i Karlstad. Attitydundersökningen utgick ifrån en befintlig webbpanel på drygt 1000 personer. I undersökningen fanns det även med en fråga om intresse för att delta i Pendla grönt. Detta gav ca 100 intresseanmälningar för att delta i projektet. Ytterligare 70-80 anmälningar strömmade in via annonsering på Karlstads kommuns hemsida och Facebook samt övriga berörda kommuners informationskanaler. 40 deltagare valdes ut till projektet utifrån de två kriterierna att de skulle vara vanebilister i dagsläget och ha möjlighet att pendla med cykel eller kollektivtrafik. Genom att skriva på ett avtal för testperioden gick de med på att ställa bilen minst tre dagar i veckan till och från jobbet. Majoriteten av deltagarna kommer från Karlstads och Hammarö kommuner. Samtliga kommuner i Karlstadsregion är dock representerade med ett antal deltagare.

Vilket är det bästa sättet att föra en dialog med deltagarna? Målsättningen var att skapa en grupp känsla där deltagarna motiverar varandra. En sluten Facebookgrupp blev den naturliga möteplatsen där projektledarna enkelt har kunnat föra en dialog och deltagarna har kunnat stimulera och uppmuntra varandra i text och bild.

En annan viktig del i projektet har varit att föra ett tätt samarbete med lokala aktörer. Bussbolagen Karlstadsbuss och Värmlandstrafik knöts till projektet tidigt och de bidrog med gratis busskort till resenärerna. En lokal cykelhandlare som kommunen har ramavtal med ordnade cykelservice till cyklisterna.

3.1.2 Genomförandet (mars 2013 – augusti 2013)

Kick-offen för projektet ägde rum den 7 mars. Jakob Lagerkrantz från Gröna bilister höll en inspirationsföreläsning för deltagarna i projektet. Gruppen blev indelad i cykel- och bussgrupp. Cyklisterna fick prova ut cykelhjälmarna och fick erbjudande om konditionstest före och efter deras testperiod. Bussåkarna fick träffa representanter från bussbolagen och fick busskort för den första månaden. Den 11 mars drog testperioden för de som reste med kollektivtrafik igång och pågick tre månader framåt. Cyklisternas testperiod började ytterligare några veckor senare, den 1 april.

Under de tre månader som testperioden pågick fick deltagarna ta del av flera aktiviteter där målsättningen hela tiden var att utbilda och inspirera för att de ska bli så bekväma som möjligt i sitt nya resande.

För kollektivtrafikresenärerna så var det viktigt att göra dem komfortabla i hur det fungerar med tidtabeller, betalningsmöjligheter osv. Här upplevde många av deltagarna en stor osäkerhet. Upplägget blev därför att deltagarna fick ett busskort

som var giltigt i en månad, sedan genomfördes en busskväll där Värmlandstrafik och Karlstadsbuss deltog. Deltagarna utbytte erfarenheter med varandra och både positiva samt negativa exempel lyftes. Därefter fick resenärerna ladda sina busskort som även då var giltiga i en månad. För att sedan få busskortet laddat för sista månaden i projektet krävdes det att deltagarna tog sig själva till platser där laddningsmöjligheter finns.

För cykelgruppen arrangerades en cykelkväll i mars innan de skulle ut på vägarna. Cykelkvällen hade ett stationsupplägg där man kunde få en säkerhetsgenomgång av sin cykel av en cykelmekaniker. Transportrådgivningen fanns också med och gav cykeltips, medan Länsförsäkringar Värmland gav informerade om skadeförebyggande åtgärder.

Cyklisterna fick sina cyklar servade av en cykelmekaniker.

I mitten av maj månad samlades båda grupperna för en miljöutbildning inom avfall och energi, vilket gav deltagarna möjlighet att bredda sina miljökunskaper i vardagen.

I slutet av maj avslutades testresenärsdelen för kollektivtrafikresenärerna, medan cyklisterna fortsatte sedan under juni månad. För cyklisterna har möjlighet till konditionstest erbjudits, före och efter testperioden.

Som avslutning på projektet genomfördes en avslutning för Pendla grönt den 27 augusti på Värmlands museum. Förutom att träffas så var syftet med kvällen att genomföra en kortare workshop där deltagarnas erfarenheter och reflektioner från Pendla grönt lyftes upp. Deltagarna fick i grupper besvara två frågor: *Bästa tipsen till bilisten för att komma igång?* samt *vilka förändringar tror vi behöver göras i samhället?* Workshopen avslutades med en gemensam diskussion där grupperna fick lyfta sina bästa förslag och reflektioner.

Under sommaren genomfördes det också en fototävling för deltagarna. Syftet med tävlingen var i första hand att få in bilder som visar hur fint och trevligt det är att pendla grönt. Dessa bilder användes sedan under trafikantveckan i en utställning

om hållbart resande där projektet Pendla grönt hade en viktig plats. Fototävlingen avslutades med en prisutdelning på Pendla grönt-avslutningen.

3.2 Vintercyklisten

Inom Pendla grönt har också kampanjen *Vintercyklisten* genomförts under november månad 2013. Kampanjens syfte var att få fler att prova på vintercykling samt att informera om fördelarna med att cykla på vintern. November månad valdes för att det skall passa in Pendla grönts projektplan, samt det faktum (enligt cykelmätningar) att andelen cyklister halveras under oktober/november oavsett väderlek.

Målsättningen var att lyfta fram vintercykling hos allmänheten, därför fick också alla som ville vara med i kampanjen. Intresset var också stort, 167 personer genomförde kampanjen. Vintercyklisten fick även stor medial uppmärksamhet i lokal radio och TV.

3.3 Trafikantveckan

Ända från starten var målsättningen att resultat och goda exempel från testresenärsdelen skulle lyftas fram under trafikantveckan som pågår 16-22 september varje år. För Pendla grönt så genomfördes flera utåtriktade aktiviteter:

- Trafikantveckan smygstartade redan 2 september då man kunde ge sig ut och genomföra en cykeltipspromenad som fanns uppsatt i anslutning till cykelleder mellan Karlstad och Hammarö. Detta var ett sätt att locka människor att cykla längs de fina pendelstråk som finns mellan kommunerna.
- Som marknadsföring för trafikantveckan delades det ut frukostpåsar på cykelleden mellan Karlstad och Hammarö. I påsarna fanns förutom frukost även information om aktiviteterna under trafikantveckan. Detta var en aktivitet som media hakade på, och både TV4 Värmland och P4 Värmland var med på plats och sände live från utdelningen.
- En utställning i hållbart resande, där Pendla grönt var med som ett exempel på kommunens arbete med informationsinsatser inom mobility management.
- Cykelmässa *Cykelglädje* arrangerades på Hammarö, och Pendla grönt deltog med en monter.
- Simulator för att testa sparsam körning fanns i bibliotekshuset i Karlstad under tre dagar i veckan, med råd, tips och information från Rådrummet.
- *Pendla grönt-dagen* avslutade våra aktiviteter under trafikantveckan där Pendla grönt tillsammans med Värmlandstrafik och Karlstadsbuss hade placerat fyra bussar utanför bibliotekshuset i Karlstad. Tranportrådgivningen och Pendla grönt hade en monter med information, i bussarna kunde man gå in samt få sina busskort laddade. Det var mycket besökare under dagen och SVT Värmlandsnytt samt lokala KL TV fanns på plats och gjorde reportage.

3.4 Koppling till andra aktiviteter

Pendla grönt har kunnat kopplas ihop med andra mobility management-aktiviteter under 2013:

- *Cykla till jobbet-kampanjen* – en aktivitet för anställda i Karlstads kommun som pågår under maj månad varje år. Alla deltagare som cyklade mer än tio arbetsdagar under en månad var med och tävlade om fina vinster, bl.a. två cyklar. Även Länsstyrelsen Värmland och Karlstads universitet deltog i årets kampanj.
- Samarbete med Värmlandstrafiks arbetspendlingsprojekt *2xKoll* ("dubbelkoll"). Via 2xKoll har Pendla grönt varit med på informations- och arbetsplatsträffar på Landstingshuset i Karlstad och Karlstads universitet för i första hand cykling.
- *Rådrummet 15 år*, den 8 november. Transportrådgivningen tillhör rådgivningsenheten på Karlstads kommun (*Rådrummet*) som under hösten 2013 fyllde 15 år. I samband med jubileet flyttade Rådrummet ut sin verksamhet till köpcentret *Mitt i city* en fredag eftermiddag. Transportrådgivningen var med och informerade om Pendla grönt, cykling i Karlstad och marknadsförde kampanjen Vintercyklisten.

Informationsspridning var en central del i projektet.

4 Resultat och uppföljning

Sammanställning över aktiviteter i Pendla grönt under 2013

Aktivitet	Datum	Statistik
Kick off	7 mars	32 av 37 deltagare
Cykelkväll	21 mars	12 av 17 deltagare
Kollektivtrafikkväll	8 april	17 av 20 deltagare
Miljöutbildning	22 maj	10 av 37 deltagare
Avslutning	29 augusti	17 av 37 deltagare
Cykla till jobbet-kampanjen	1-31 maj	1302 deltagare
2xkoll arbetsplatsbesök		
Landstingshuset	21 maj	Ca 100 personer besökte vår monter
Karlstads universitet	27 maj	Ca 30 personer besökte vår monter
Trafikantveckan	16-22 september	
Utdelning av frukostpåsar	10 september	200 påsar delades ut
Cykelmässa	17 september	Ca 300 besökande
Körsimulator	18, 19, 21 sept	35 personer deltog
Cykeltipspromenad	2-23 september	30 personer deltog
Pendla grönt-dagen	21 september	200 personer besökte dagen
Kampanjen Vintercyklisten	1-30 november	167 deltagare
Rådrummet 15 år	8 november	200-300 personer

4.1 Resvanor och attityder till miljö och resande i Karlstadsregionen

För arbetspendling så visade den genomförda resvaneundersökningen att en stor andel åker bil ensamma, samt att bilåkandet minskar på sommaren. På frågan *vad som skulle få dig att åka kollektivt oftare?* angav 25 % att de skulle överväga att åka mer kollektivt om det var billigare. Även tidsaspekten och ökad turtäthet är viktigt. (Se Bilaga 4 Sammanställning resvaneundersökningar).

Attityd i Karlstad genomförde också en attitydundersökning där syftet var att få en nollmätning av attityder till miljöfrågor och arbetspendling. Respondenterna svarade att frågor kring miljö är viktigt, men de var mindre villiga att göra egna insatser trots att många ändå trodde att de får en bättre livskvalitet med en mer miljövänlig livsstil. Respondenter utan barn var mer positiva till att åka mer kollektivt för att bidra till minskad klimatpåverkan. (Se Bilaga 5 Attityder).

4.2 Uppföljning av aktiviteter i Pendla grönt

Resultat utifrån uppföljande enkäter till testresenärer:

- 37 personer deltog under tre månader där målsättningen var att ställa bilen minst tre dagar i veckan. För att klara detta krävdes minst 39 cykel- eller kollektivtrafikdagar per person, genomsnittet för båda grupperna hamnade på 40,5 för cykel- och 40,6 för kollektivtrafikgruppen.
- Totalt sparade deltagarna 7,6 ton koldioxid eller 29 000 kWh bara genom att ställa bilen. Det motsvarar uppvärmningen och hushållsel för en stor villa, eller enbart hushållsel för sex villor, under ett helt år.
- Bland dem som genomförde konditionstest så hade sex av sju förbättrat sina värden. Kaloriförbrukningen för cykelgruppen var ca 19 000 kcal/person. Omräknat i chokladkakor motsvarar det 34 chokladkakor eller 3,4 kg choklad.
- Deltagarna fick rangordna miljö, hälsa eller ekonomi utifrån vad som var viktigaste orsaken till att gå med i Pendla grönt – miljö och hälsa var det som rankades som viktigast.
- Samtliga deltagare är nöjda med sin insats.
- 88 procent har försökt uppmuntra bekanta att också pendla grönt.
- Samtliga har angett att de kommer att fortsätta Pendla grönt utifrån sina egna förutsättningar.

Sammanställningen har genomförts med hjälp av två enkäter som testresenärerna har fyllt i före- och efter sin testperiod. (Se *Bilaga 2 Statistik och resultat*).

Pendla grönt fick överlag positiv respons på aktiviteterna. Flertalet tyckte att kick-offen med Jakob Lagercrantz var inspirerande inför starten.

Cykelkvällen hade ett mer öppet stationsupplägg som uppskattades av deltagarna. Möjlighet att få en genomgång av sin cykel samt träffa en cykelmekaniker var mest positivt i uppföljningen.

Efter kollektivtrafikkvällen tyckte deltagarna att det hade varit trevligt att träffas samt utbyta erfarenheter och reflektioner efter sin första månad i projektet.

Den sista gemensamma aktiviteten under testperioden var miljöutbildningen på tema avfall, miljö och energi. Tyvärr fick denna kväll många återbud, även om själva kvällen gick bra. Reflektionerna efteråt att nivån var lite för låg gällande innehållet vilket gjorde att de som var där inte var helt nöjda samt att många kände att de inte ”hade behövt” komma. Vid liknande aktiviteter framöver så bör kunskapsnivån hos deltagarna undersökas betydligt noggrannare.

I den enkät deltagarna fyllde i efter projektet tyckte 97 procent att upplägget var okej eller bättre. På frågan om *förslag på aktiviteter* fick vi bl.a. följande svar:

- ”Kanske ni skulle ha satt oss i fokusgrupper för att diskutera olika sidor av Pendla grönt, Ger bättre och tydligare diskussion”.
- ”Fler inspirationsföreläsningar, många goda exempel på miljötank i stort och smått”.

Förslaget om fokusgrupper var något som genomfördes på Pendla grönt-avslutningen. Då genomfördes det en mindre workshop med deltagarna. Workshopens huvudsyfte var att få fram deltagarnas tips och erfarenheter.

På frågan om *bästa tipsen* så var det flera som tyckte att kampanjer och prova på möjligheter är väldigt bra. Annat som lyftes fram var att även om man har ett stort beroende av bilen, t.ex. som småbarnförälder, så kan man ändå försöka att inte ta

bilen slentrianmässigt alla dagar, bara för att du måste ta bilen andra dagar. ("Planera bra och försök hitta din mix"). På frågan om *vad som krävs i samhället för att få fler att pendla grönt?* så lyftes det bl.a. fram att det behövs bättre och fler cykelvägar, möjlighet till att förvara cykeln tryggt och säkert vid hållplatser (cykelparkeringar), utöka tiden för övergångsbiljetter så man hinner göra ärenden utan att det blir för dyrt, koppla ihop cykelstråk så de går hela vägen, billigare kollektivtrafik, möjligheterna att ta med sig cykeln på buss och tåg samt att utveckla låncykelsystem vid stationer för effektivare pendling.

4.3 Övriga informationsinsatser

Kampanjen Vintercyklisten lockade 160 deltagare som tillsammans har cyklat 20 000 km under en månad. Kampanjen fick genomslag både i lokal press med ett antal notiser men framförallt i SVT Värmlandsnytt som gjorde ett nyhetsinslag samt ett webbexklusivt inslag om hur man skall utrusta sin cykel. Effekter av "ringar på vattnet" för kampanjen från deltagare som pratar med arbetskamrater och bekanta får anses stor och minst 1000 personer bör ha tagit del av Pendla grönts Vintercyklistens budskap.

4.4 Media

Medialt fick vi här stor respons både i lokala tidningar, lokal tv och sociala medier. Pendla grönt har figurerat i både radio, tv, tidningar och sociala medier under året. Både i uppstarten, under testresenärperioden och under de övriga utåtriktade aktiviteterna har det mediala intresset varit stort. Totalt har Pendla grönt figurerat i media 28 gånger under 2013. (Se *Bilaga 2 Statistik och resultat*).

4.5 Kännedomsmätning för Pendla grönt

Mycket har genomförts under året inom ramen för Pendla grönt. Uppmärksamheten i media har varit stor i samband med våra aktiviteter.

Frågan är hur stor har kännedomen varit för det som har genomförts under året, har projektets aktiviteter påverkat människors resebeteende? För att få en bild av detta har attityd i Karlstad genomfört en kännedomsmätning där syftet är att mäta kännedom om Pendla grönt och om projektet haft någon inverkan på människor.

Målgruppen var boende i Karlstads och Hammarö kommuner som pendlar till arbetet eller studier. Mätningen har genomförts som en telefonenkät mellan den 5 och 24 november 2013, och 300 personer svarade på enkäten. På frågan om kännedom om projektet Pendla grönt, spontant och med hjälp av erinran, var det 23 procent som i någon grad kände till Pendla grönt. Överför vi den siffran i verkligt antal personer så blir det drygt 23 000 personer i Karlstads kommun och Hammarö kommun. Av de 23 procent som uppmärksammat Pendla grönt var det 17 procent som svarade att de ändrat inställning till miljövänligt resande, vilket motsvarar ca 4 000 personer, och 8 procent som ändrat resebeteende utifrån Pendla grönts budskap, vilket motsvarar knappt 2 000 personer. (Se *Bilaga 3 Kännedomsmätning*).

5 Diskussion och slutsatser

Under tre månader har 37 personer förändrat sina resvanor. De 37 personer som rekryterades hade alla olika förutsättningar i sin vardag men har ändå klarat av att hantera sina nya vanor. Målet att värva ca 40 vanebilister som i mycket hög grad förändrar sin pendling och attityder till bilpendling, så målet får anses som uppfyllt.

Målsättningen för testresenärerna var att de skulle bli förtrogna med sitt nya resande. Via aktivitetskvällar har vi informerat och fört en dialog för att det stora steget med att ändra pendlingsvanor skall kännas lite mindre. Cyklisterna har fått möjlighet att lära sig mer om vad som skall fungera på deras cyklar och även fått en genomgång av cyklarna tillsammans med en cykelmekaniker.

För deltagarna som har pendlat med buss och tåg är det flera faktorer som kan kännas som begränsande och göra att man har svårt att ta steget att lämna bilen hemma. Har man inte rest kollektivt på länge så är det inte självklart vilken linje man ska välja, hur man ska betala eller vad som tidsmässigt fungerar för just mig. Därför fick alla kollektivtrafikresenärer individuell information på kick-offen om buss- och tåglinjer, betalning, appar m.m. En månad efter kick-offen genomfördes en kollektivtrafikkväll där vi försökte lyfta deltagarnas erfarenheter. Värmlands- trafik och Karlstadsbuss hade med sig en mobil laddningsautomat så att deltagarna fick lära sig hur det fungerar. Allt för att deltagarna skulle bli så bekväma som möjligt och fortsätta sin bilfria pendling efter testperioden.

Resultaten för testperioden visar på att deltagarna fullgjort sitt åtagande med att ställa bilen minst tre dagar i veckan under tre månader.

Som komplement till våra träffar har vi haft som mål att skapa en bra konversation med deltagarna via Facebook. Den grupp känsla som skapades av att deltagarna var med och tipsade och inspirerade varandra via dialog och bilder var något som bidrog till att deltagarna klarade sina mål. Via Facebooksidan har vi enkelt kunnat informera och ge feedback och trots relativt få fysiska möten har denna mötesplats gjort att vi haft en daglig kontakt med deltagarna under resans gång.

Vi har också haft som mål att skapa en kännedom om projektet som på sikt kan leda till en attitydpåverkan utanför testresenärerna skara. Enligt den kännedomsmätning som Attityd i Karlstad har genomfört så känner 23 procent i Karlstad och Hammarö till Pendla grönt, av dessa 23 procent är det 17 procent som ändrat inställning till miljövänligt resande och 8 procent som ändrat sitt resebeteende. Trots en relativt liten markandsföringsinsats har Pendla grönt nått ut till 23 000 personer varav 4 000 har ändrat inställning till miljövänligt resande. För att öka attitydpåverkan i Karlstadsregionen och få till en större förändring mot ett hållbarare resande krävs det dock en ännu större påverkansgrad.

De 37 testresenärer har i sin tur påverkat ett antal personer i sin närhet såsom familj, vänner och arbetskamrater. Enligt den enkät deltagarna fyllde i så har 88 procent av deltagarna angett att de försökt påverka bekanta att Pendla grönt. Via effekten av ”ringar på vattnet” kan vi därför anta att dessa 37 testpiloter påverkat ett par hundra personer att pendla grönt. Ett fullskaleprojekt av pendla grönt bör ha potential att nå ut och påverka ett par tusen personer att förändra sina resmönster.

Indirekt ser vi också en potential att nå ut och påverka betydligt fler människor i ett Pendla grönt version två. För det första kommer vi inte att starta från noll utan vi har redan uppnått en viss kännedom för Pendla grönt som koncept. Erfarenheterna från detta år är att cykel och kollektivtrafik är ett ämne som är aktuellt i media. Vi har under hela året upplevt en mycket positiv respons från radio, tv och tidningar som velat följa våra testresenärer, och visat ett stort intresse för hur vi försöker att få fler att resa miljövänligt. På nationell nivå så växer andelen kollektivtrafik och man kan definitivt säga att det just nu är en cykelbom i hela Sverige. Om vi utgår ifrån att det mediala intresset kvarstår så bör dessa 23 % som redan känner till Pendla grönt påverkas i högre grad att resa miljövänligare. Ytterligare ett stort antal nya personer i Värmland kommer också att få en kännedom om Pendla grönt.

Utgår vi ifrån målet att minska energiåtgången och utsläppen från arbetspendlingen i regionen så tror vi att det finns möjlighet att i en högre grad påverka arbetspendlare i Karlstadsregionen att resa miljövänligare.

Jämför vi med liknande projekt så uppnådde Malmö kommuns kampanj *Inga löjlige bilresor* en kännedom om projektet på 50 procent och att nära var fjärde säger kampanjen påverkat deras syn på bilresor och att 9 procent av dem som uppmärksammat kampanjen faktiskt ändrat sina resvanor. I denna kampanj har man helt och hållet inriktat sig på utåtriktade informationsinsatser under två år med en kampanjbudget på 1,3 miljoner.

I vår kommunikation har vi arbetat mycket med att skapa en igenkänningsfaktor och mycket av mediabevakningen, framförallt från testperioden och testresenärerna har varit artiklar och nyheter som Karlstadsregionens invånare har tagit till sig. Läger vi till hur vi har jobbat med information via våra hemsidor, sociala medier, under trafikantveckan och mot media, så har det gett oss en hög kännedom trots en begränsad budget för marknadsföring.

Överlag är vi mycket nöjda med de resultat vi har fått från våra testresenärer och den spridning som Pendla grönt har fått under året. Det ska bli intressant att följa upp deras resvanor framöver och fortsätta utveckla konceptet Pendla grönt i hela Värmland.

Kort sammanfattning av resultat och effekter

- Antal besök på egen webbplats: 40 unika personer/månad.
- Gillare på officiell Facebooksida: 206.
- Mediekontakter: 28 tillfällen. Det innefattar tv, radio, tidningar, hemsidor och sociala medier.
- Totalt sparade testresenärerna 7,6 ton koldioxid under tre månader. Det motsvarar 29 000 kWh.
- 23 % av invånarna i Karlstads kommun och Hammarö kommun har uppmärksammat Pendla grönt, av dessa har 17 % ändrat inställning till miljövänligt resande och 8 % förändrat sitt resebeteende.

6 Bilagor

Bilaga 1 Finansiering och tidsplan

Bilaga 2 Statistik och resultat

Bilaga 3 Kännedomsmätning

Bilaga 4 Sammanställning av resvaneundersökningar

Bilaga 5 Mätning attityder

Länsstyrelsen
Värmland

Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad, 010-224 70 00
www.lansstyrelsen.se/varmland